

Н. М. Савчин, канд. юрид. наук, доцент
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Юридичний факультет
Кафедра процесуального права
вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна
e-mail: n.savchyn@chnu.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3200-7373>

М. Т. Суховерський, студент 4 курсу
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Юридичний факультет
Кафедра процесуального права
вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна
e-mail: sukhoverskyi.maksym@chnu.edu.ua

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ

У цій статті досліджуються проблемні аспекти, які виникають під час розслідування воєнних злочинів, з акцентом на ідентифікацію основних викликів та розробку рекомендацій для їх подолання. Аналізуються труднощі, з якими стикаються слідчі органи при зборі доказів, правові та процедурні бар'єри, що ускладнюють розслідування та притягнення винних до відповідальності. Особлива увага приділяється ролі міжнародного права та співпраці міждержавних організацій у покращенні ефективності розслідувань. У результаті дослідження пропонуються конкретні рекомендації для підвищення якості розслідування воєнних злочинів та зміцнення правового порядку на міжнародному рівні.

Під час дослідження даної теми проаналізовано праці таких науковців як І. Гловюк, В. Завтур, Н. Лашук, В. Навроцька, М. Пашковський, Р. Серкевич, Н. Устрицька та ін. Більша увага приділена чинним законодавчим актам та Римському статуту Міжнародного кримінального суду.

Питання обміну військовополоненими в Україні регулюється різними нормативно-правовими актами, включаючи РС МКС та КПК України. Додаток до статті 3 КПК України встановлює, що особа, яка має процесуальний статус підозрюваного, обвинуваченого або засудженого, може бути обмінена як військовополонений. Зміни до КПК України стосовно допиту осіб, відносно яких ухвалено рішення про обмін, не містять змістовних доповнень або уточнень, що може призвести до недоречного застосування цих положень. Хоча КПК України не містить окремої норми щодо процесуального статусу військовополонених, законодавець вніс зміни для врегулювання обміну осіб під час воєнного стану, що стало можливим завдяки Закону № 2472-IX від 28 липня 2022 року. Незважаючи на спроби законодавця покращити процедуру обміну військовополоненими, деякі аспекти залишаються складними, що може порушити принцип законності та верховенства права. Україна, навіть не будучи державою-учасницею РС МКС, зобов'язана співробітничати з цим міжнародним органом відповідно до статті 12(3) цього статуту. Наявність імплементаційного законодавства, яке регламентує національні процедури

співробітництва, є передумовою всебічного виконання зобов'язань України перед МКС. Потребується краще визначення статусів учасників кримінального провадження, зокрема осіб, стосовно яких надійшло прохання МКС про співробітництво, а також нормативне унормування статусу військовополонених. Українським прокурорам та органам досудового розслідування слід дотримуватися особливостей, передбачених Правилами доказування в МКС, при проведенні допитів свідків, підозрюваних та потерпілих. Невчинення відповідних дій під час проведення допитів може призвести до визнання протоколів допиту неналежними доказами, що зменшить кількість якісних доказів зі сторони обвинувачення.

Ключові слова: військовополонений, воєнні злочини, докази, допит, законодавець, захист прав людини, колізії, розслідування, кримінальна юстиція, кримінальне провадження, міжнародне право, правоохоронні органи, процедура обміну, співпраця міждержавних організацій, судові процеси.

Постановка проблеми. Обрана тема наукового дослідження залишається надзвичайно актуальною, особливо в контексті міжнародного права, прав людини та конфліктів у різних частинах світу. Можна виділити кілька причин, чому ця тема потребує детальнішого аналізу: 1) розслідування воєнних злочинів є важливою складовою міжнародного права та захисту прав людини. Вони здебільшого відносяться до важких порушень міжнародного гуманітарного права, таких як злочини проти людяності, військові злочини та злочини проти миру; 2) у світі існують різні конфлікти та війни, де виникає багато питань щодо розслідування можливих воєнних злочинів. Це можуть бути конфлікти в рамках держав, внутрішні конфлікти, міжнародні війни та інші форми збройних конфліктів; 3) існують різні міжнародні механізми та трибунали, які займаються розслідуванням та переслідуванням осіб, звинувачених у воєнних злочинах. Проте існують проблеми з ефективністю цих механізмів, включаючи політичний тиск, бюрократичні перешкоди та обмежену компетентність; 4) із зростанням технологічних можливостей, зокрема в області кібербезпеки, супутникового спостереження та аналізу великих обсягів даних, з'являються нові можливості для збору та аналізу доказів воєнних злочинів. Отже, дослідження проблемних аспектів під час розслідування воєнних злочинів має велике значення для розвитку міжнародного права, прав людини та забезпечення справедливості та відповідальності за воєнні злочини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Під час дослідження даної теми проаналізовано праці таких науковців як І. Гловюк, В. Завтур, Н. Лашук, В. Навроцька, М. Пашковський, Р. Серкевич, Н. Устрицька та ін. Більша увага приділена чинним законодавчим актам та Римському статуту Міжнародного кримінального суду.

Метою статті є вивчення проблемних аспектів під час розслідування воєнних злочинів з метою ідентифікації основних викликів та розробки рекомендацій для їх подолання. Зокрема, ми прагнемо: проаналізувати основні труднощі, з якими стикаються слідчі органи при зборі доказів воєнних злочинів; визначити правові та процедурні бар'єри, що ускладнюють розслідування та притягнення до відповідальності винних у воєнних злочинах; оцінити вплив міжнародного права та співпраці міждержавних організацій на ефективність

розслідувань; розробити рекомендації щодо покращення методик розслідування та підвищення рівня взаємодії між національними та міжнародними органами правопорядку.

Виклад основного матеріалу. *Обмін військовополонених*

Питання обміну військовополоненими регулюється Римським статутком Міжнародного кримінального суду (далі – РС МКС) № 995_588 від 17.07.1998 р. Статтю 3 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) доповнено п. 28, згідно з яким «особа, стосовно якої уповноваженим органом прийнято рішення про обмін як військовополоненого, будь-яка особа, яка має процесуальний статус підозрюваного, обвинуваченого, засудженого та яка включена відповідним уповноваженим органом до списку для обміну як військовополонений» [1]. Спочатку виникає бачення, що це специфічне формулювання для особи, яка в умовах збройного конфлікту є військовополоненим, будучи учасником кримінального провадження – підозрюваним, обвинуваченим (засудженим). Проте, розібравшись детальніше, а саме проаналізувавши решту положень, ми зрозуміли, що законодавець має різний підхід до визначення таких осіб. Наприклад, у ч. 1 ст. 225 КПК України вказується: «у порядку, визначеному цієї статтею, може бути допитаний свідок, потерпілий, а також особа, стосовно якої уповноваженим органом прийнято рішення про обмін як військовополоненого» [1]. Порівнявши окремі слова у попередніх та поточній редакції, констатуємо наступні зміни: у ч. 2 ст. 225 КПК України: слова «хворого свідка, потерпілого» замінено словосполученням «хворої особи», у ч. 4 ст. 225 КПК України: слова «свідка, потерпілого, який допитувався» законодавець забрав з одночасною їх заміною на наступне словосполучення – «особу, яка допитувалася» [1]. Враховуючи той факт, що військовополонений наділений окремим процесуальним статусом вважаємо такі зміни недоречними та непотрібними, адже вони не містять жодних змістовних доповнень чи уточнень. Як слушно зазначає В. Завтур, здійснення допиту в порядку, передбаченому ч. 11 ст. 615 КПК України не здатне в повній мірі замінити процедуру депонування показань в порядку ст. 225 КПК України, яка передбачає обов'язкову участь сторони захисту під час допиту свідка або потерпілого слідчим суддею у разі, якщо на момент його проведення особі було повідомлено про підозру; а допит в порядку ч. 11 ст. 615 КПК України не передбачає участь сторони захисту взагалі [2, с. 140], проте, на відміну від попередньої редакції ст. 225 КПК України, ч. 11 ст. 615 КПК України чітко передбачає можливість допиту підозрюваного, навіть і не військовополоненого. КПК України не містить переліку прав та обов'язків особи, стосовно якої уповноваженим органом прийнято рішення про обмін як військовополоненого, що цілком очікувано, зважаючи на те, що він є підозрюваним, обвинуваченим (засудженим). Враховуючи вищевикладене, можна сказати, що п. 28 ст. 3 КПК України «додав» нового учасника кримінального провадження. Проте чинна редакція КПК України не виділяє окремої норми щодо процесуального статусу військовополоненого.

Також позитивною та вагомою зміною до КПК України під час воєнного стану стала процедура врегулювання обміну осіб, як військовополонених. Ці зміни відбулись завдяки Закону України № 2472-IX від 28 липня 2022 р. «Про внесення змін до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів

України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання процедури обміну осіб як військовополонених». Набрання чинності цим законом відбулось у серпні 2019 року. До внесення змін до КПК та КК України ці нормативно-правові акти не були дієвими та не відповідали суспільним відносинам, що склалися у зв'язку із вторгненням РФ. Обміну підлягали особи, щодо яких не було ухвалено судового рішення по суті кримінального провадження. Незважаючи на спроби законодавця покращити ситуацію, процедура обміну стала ще важчою, ніж це було до змін. Ось в чому, на нашу думку, полягають труднощі. Річ у порушенні принципу законності, який є одним з елементів верховенства права.

Це стосується передусім тих випадків, коли до обміну залучаються військові або громадяни РФ, яких ми притягуємо до кримінальної відповідальності за воєнні злочини, визначені РС МКС. Тобто йдеться не про засуджених осіб, а тих, щодо яких здійснюється досудове провадження або триває судовий розгляд справи. Якщо ж на законних підставах кримінальне провадження не було закрито за реабілітуючих підстав, то має бути розгляд кримінальної справи в суді з настанням відповідних правових наслідків – ухвалення обвинувального чи виправдувального вироку чи звільнення підсудного від кримінальної відповідальності, або звільнення засудженого від покарання за амністією чи на підставі акту про помилування або з інших передбачених КК України підстав [3]. Тож тільки після набрання відповідним судовим рішенням законної сили можна було б припустити можливість обміну за участю подібних осіб. Такий обмін є допустимим адже важливим залишається принципове питання: чи можуть військові країни-агресора або озброєні громадяни на зразок ПВК «Вагнер» мати статус військовополонених, якщо у нас вони притягуються (чи притягнуті) до кримінальної відповідальності? У вищевказаних випадках такі особи – це воєнні злочинці і вони не можуть визнаватися військовополоненими відповідно до чинного законодавства.

Варто наголосити, що Законом № 2472-ІХ від 28 липня 2022 р. породжена й інша юридична невизначеність. КПК України доповнено ст. 201-1 «Скасування запобіжного заходу» наступного змісту: «1. Прокурор має право звернутися в порядку, передбаченому статтями 184 та 132 цього Кодексу, до слідчого судді, суду з клопотанням про скасування запобіжного заходу у зв'язку з прийняттям уповноваженим органом рішення про передачу підозрюваного, обвинуваченого для обміну як військовополоненого» [1]. Тобто питання про скасування запобіжного заходу, відповідно до Закону, вирішується на розсуд прокурора – йому необов'язково з цього приводу звертатися до суду. У межах процесуального права, внаслідок змін також утворилася внутрішньогалузева колізія. Законом № 2472-ІХ від 28 липня 2022 р. ч. 2 ст. 297-1 КПК України після абзацу першого доповнено новим абзацом з наступним текстом: «Спеціальне досудове розслідування здійснюється на підставі ухвали слідчого судді у кримінальному провадженні щодо злочину, вчиненого підозрюваним, стосовно якого уповноваженим органом прийнято рішення про передачу його для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся» [1]. Натомість в інших кримінальних процесуальних нормах (в одній і тій самій статті) написано інакше: «Стаття 297-4. Вирішення питання про здійснення спеціального досудового розслідування – 1. Слідчий суддя відмовляє у задоволенні клопотання

про здійснення спеціального досудового розслідування, якщо прокурор, слідчий не доведе, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук, та/або уповноваженим органом прийнято рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся. ... 3. Повторне звернення з клопотанням про здійснення спеціального досудового розслідування до слідчого судді в одному кримінальному провадженні не допускається, крім випадків наявності нових обставин, які підтверджують, що підозрюваний переховується від органів слідства та суду на тимчасово окупованій території України, на території держави, визнаної Верховною Радою України державою-агресором, з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або оголошений у міжнародний розшук, та/або уповноваженим органом прийнято рішення про передачу підозрюваного для обміну як військовополоненого та такий обмін відбувся» [1]. Все викладене свідчить про необхідність якнайшвидшого повернення законодавця до належного врегулювання питань щодо здійснення передачі військовополонених ворогів державі-агресору та звільнення українських захисників, які перебувають у полоні рф.

Співпраця із Міжнародним кримінальним судом

Україна на підставі ст. 12(3) РС МКС заявами від 09.04.2014 р., 08.09.2015 р. визнала юрисдикцію цього міжнародного органу [4]. Подання вказаних заяв Секретарю Міжнародного кримінального суду поширило юрисдикцію Міжнародного кримінального суду (далі – МКС) на відповідні міжнародні злочини, вчинені на території України, а також спричинило виникнення в Україні обов'язку співробітничати з МКС. Тобто, згідно із ст. 12(3) РС МКС: «Держава, яка визнає юрисдикцію, співробітничает із Судом без будь-яких затримок або винятків відповідно до Частини 9» [4]. Незважаючи на той факт, що Україна не є державою-учасницею РС МКС, через вказаний припис ст. 12(3) РС МКС вона несе такі ж зобов'язання щодо співробітництва з МКС, як і держави-учасниці. У згаданій частині РС МКС визначаються три найбільш важливі вимоги щодо співробітництва держав з МКС: загальне зобов'язання держави співробітничати (ст. 86), наявність процедур, передбачених національним законодавством (ст. 88(1)), зобов'язання з консультацій із Судом (ст. 97 (1)). Отже, однією з передумов всебічного співробітництва є наявність імплементаційного законодавства, яке регламентує відповідні національні процедури щодо співробітництва.

Проте швидкий розвиток національного кримінального процесуального законодавства вимагає краще та більш детальне визначення доктринальних підходів щодо визначення учасників кримінального провадження, зокрема у аспекті особи, стосовно якої надійшло прохання МКС про співробітництво. Тобто потребують розмежування статуси підозрюваного або обвинуваченого, особи, якої стосується прохання МКС, особи, стосовно якої є підстави вважати, що вона вчинила злочин, який підпадає під юрисдикцію МКС, допитуваних осіб як свідка, потерпілого, експерта. Також не зайвим було б унормування статусу військовополоненого.

Спочатку хотіли б проаналізувати ч. 1 ст. 627 КПК України, згідно з якою особа може бути допитана як свідок, потерпілий, експерт, підозрюваний та

обвинувачений. Проте, зі сторони ідентифікації статусу досить цікавою для дослідження є ч. 2 та ч. 3 ст. 627 КПК України. Адже відповідно до ч. 2 відповідної статті: особі, якої стосується прохання Міжнародного кримінального суду, перед початком виконання прохання також повідомляють, що: 1) вона має право не свідчити проти себе або не визнати свою вину; 2) якщо допит проводиться мовою, яку така особа не розуміє повною мірою і якою не спілкується, вона має право безоплатно користуватися допомогою перекладача та ознайомлюватися з документами, якщо це необхідно для виконання прохання Міжнародного кримінального суду, у перекладі на мову, якою вона вільно володіє. Частина 3 ст. 627 КПК України передбачає: особі, стосовно якої є підстави вважати, що вона вчинила злочин, який підпадає під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду, до початку допиту, що виконується на прохання Міжнародного кримінального суду, повідомляють також про право: 1) бути поінформованою про те, що є підстави вважати, що нею було вчинено злочин, який підпадає під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду; 2) не давати показань або пояснень, що не буде враховуватися при визначенні винуватості або невинуватості; 3) користуватися правовою допомогою обраного нею або призначеного захисника, у тому числі отримувати правову допомогу безоплатно у разі відсутності коштів для її оплати; 4) бути допитаною у присутності захисника, якщо така особа не відмовилася від свого права на захисника [1]. Тож з урахуванням того, що допит підозрюваного, обвинуваченого окремо описується законодавцем у ч. 1 ст. 627 КПК України, скоріш за все йдеться про особу, яка ще не має статусу підозрюваного, обвинуваченого. У такому випадку з норм КПК України незрозумілим є те, в якому статусі ця особа може допитуватись. Навіть РС МКС у ст. 55 сформульований у такому вигляді: «Права осіб у ході розслідування», що також не дає відповіді на дилему. Звертаємо увагу, що формулюванням вжитим у ст. 55 РС МКС («є підстави вважати, що та чи інша особа вчинила злочин, який підпадає під юрисдикцію Суду») і мається на увазі особа, яка незабаром повинна бути допитана або прокурором, або національними органами влади згідно з проханням, направленим МКС, і перелік прав таких осіб є наступним: а) бути поінформованою до початку допиту про те, що є підстави вважати, що нею було вчинено злочин, який підпадає під юрисдикцію Суду; б) зберігати мовчання, при цьому таке мовчання не береться до уваги під час визначення винуватості або невинуватості; в) користуватися допомогою захисника за власним вибором або, якщо ця особа не має захисника, допомогою призначеного їй захисника в кожному випадку, коли цього вимагають інтереси правосуддя, і без будь-якої оплати, якщо в цієї особи немає достатніх коштів на це; г) бути допитаною у присутності адвоката, якщо тільки ця особа за власним бажанням не відмовилася від свого права на послуги адвоката [4]. Тобто аналогічним із ч. 3 ст. 627 КПК України.

Українським прокурорам та органам досудового розслідування також варто враховувати, що якщо є підстави вважати, що протокол допиту буде використано в МКС, необхідно зважати на особливості, передбачені Правилами доказування в МКС. Під час проведення допиту свідків, підозрюваних, потерпілих необхідно повідомляти допитуваних осіб про права, передбачені ст. 55 Римського статуту.

прохання МКС про тимчасовий арешт або про арешт і передачу (ч. 4 ст. 627 КПК України).

Висновки і пропозиції. Питання обміну військовополоненими в Україні регулюється різними нормативно-правовими актами, включаючи РС МКС та КПК України. Додаток до статті 3 КПК України встановлює, що особа, яка має процесуальний статус підозрюваного, обвинуваченого або засудженого, може бути обмінена як військовополонений. Зміни до КПК України стосовно допиту осіб, відносно яких ухвалено рішення про обмін, не містять змістовних доповнень або уточнень, що може призвести до недоречного застосування цих положень. Хоча КПК України не містить окремої норми щодо процесуального статусу військовополонених, законодавець вніс зміни для врегулювання обміну осіб під час воєнного стану, що стало можливим завдяки Закону № 2472-IX від 28 липня 2022 року. Незважаючи на спроби законодавця покращити процедуру обміну військовополоненими, деякі аспекти залишаються складними, що може порушити принцип законності та верховенства права. Україна, навіть не будучи державою-учасницею РС МКС, зобов'язана співробітничати з цим міжнародним органом відповідно до статті 12(3) цього статуту. Наявність імплементаційного законодавства, яке регламентує національні процедури співробітництва, є передумовою всебічного виконання зобов'язань України перед МКС. Потребується краще визначення статусів учасників кримінального провадження, зокрема осіб, стосовно яких надійшло прохання МКС про співробітництво, а також нормативне унормування статусу військовополонених. Українським прокурорам та органам досудового розслідування слід дотримуватися особливостей, передбачених Правилами доказування в МКС, при проведенні допитів свідків, підозрюваних та потерпілих. Невчинення відповідних дій під час проведення допитів може призвести до визнання протоколів допиту неналежними доказами, що зменшить кількість якісних доказів зі сторони обвинувачення.

Список використаної літератури

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс від 13.04.2012 р., редакція від 19.04.2024 р. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1089> (дата звернення: 21.04.2024).
2. Гловюк І. В. Деякі питання кола учасників кримінального провадження (у аспекті «воєнних» змін до КПК України). Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи: матеріали круглого столу / упор. І. В. Гловюк, Н. Р. Лашук, В. В. Навроцька, І. Р. Серкевич, Н. І. Устрицька. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 136-141.
3. Зауваження Головного юридичного управління Верховної Ради України до проекту Закону України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення окремих положень досудового розслідування в умовах воєнного стану» (реєстраційний № 7370) від 11.05.2022 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1405529> (дата звернення: 23.04.2024).
4. Римський статут Міжнародного кримінального суду № 995_588 від 17.07.1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 05.05.2024).
5. Пашковський М. І. Проблемні питання регламентації в КПК України співробітництва з Міжнародним Кримінальним Судом. Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи: матеріали круглого столу / упор. І. В. Гловюк, Н. Р. Лашук, В. В. Навроцька, І. Р. Серкевич, Н. І. Устрицька. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. С. 205-210.
6. Правила проведення процедури та доказування (переклад). Rules of Procedure and

Evidence. Міжнародний Кримінальний Суд, 2023. URL: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2023-02/Rules-of-Procedure-and-Evidence-Dec-2022.pdf>, <https://www.icc-cpi.int/resource-library/core-legal-texts> (дата звернення: 10.04.2024).

References

1. Criminal Procedure Code of Ukraine: a code dated April 13, 2012, amended on April 19, 2024. Verkhovna Rada of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1089> (access date: April 21, 2024) [in Ukrainian].
2. Hlovyuk I. V. (2022). Some issues concerning the circle of participants in criminal proceedings (in the context of “war” changes to the Criminal Procedure Code of Ukraine). Criminal justice in Ukraine: realities and prospects: materials of the round table / compiled by I. V. Hlovyuk, N. R. Lashchuk, V. V. Navrotska, I. R. Serkevych, N. I. Ustrytska. Lviv: Lviv State University of Internal Affairs, P. 136-141 [in Ukrainian].
3. Remarks of the Main Legal Department of the Verkhovna Rada of Ukraine on the draft Law of Ukraine “On Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine to Improve Certain Provisions of Pre-Trial Investigation in Conditions of Martial Law” (registration No. 7370) dated May 11, 2022. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pub-File/1405529> (access date: April 23, 2024) [in Ukrainian].
4. Rome Statute of the International Criminal Court No. 995_588 dated July 17, 1998. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (access date: May 5, 2024) [in Ukrainian].
5. Pashkovsky M. I. (2022). Problematic issues of regulation in the Criminal Procedure Code of Ukraine on cooperation with the International Criminal Court. Criminal justice in Ukraine: realities and prospects: materials of the round table / compiled by I. V. Hlovyuk, N. R. Lashchuk, V. V. Navrotska, I. R. Serkevych, N.I. Ustrytska. Lviv: Lviv State University of Internal Affairs, P. 205-210 [in Ukrainian].
6. Rules of Procedure and Evidence. International Criminal Court, 2023. URL: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2023-02/Rules-of-Procedure-and-Evidence-Dec-2022.pdf>, <https://www.icc-cpi.int/resource-library/core-legal-texts> (access date: April 10, 2024).

Стаття надійшла 14.05.2024 р.

N. M. Savchyn, PhD in Law, Associate Professor
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
the Faculty of Law
the Department of Procedural Law
2 Kotsiubynskoho St, Chernivtsi, 58012, Ukraine
e-mail: n.savchyn@chnu.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-3200-7373>

M. T. Sukhovskiyi, 4-th year Student of the Bachelor’s Degree Program
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
the Faculty of Law
the Department of Procedural Law
2 Kotsiubynskoho St, Chernivtsi, 58012, Ukraine
e-mail: sukhovskiyi.maksym@chnu.edu.ua

PROBLEMATIC ASPECTS IN THE INVESTIGATION OF WAR CRIMES

Summary

This article examines the problematic aspects that arise during the investigation of war crimes, focusing on identifying the main challenges and developing recommendations to overcome them. It analyzes the difficulties faced by investigative bodies in collecting evidence, the

legal and procedural barriers that complicate the investigation and prosecution of perpetrators. Special attention is given to the role of international law and the cooperation of interstate organizations in improving the effectiveness of investigations. As a result of the research, specific recommendations are proposed to enhance the quality of war crime investigations and strengthen the rule of law at the international level.

The research on this topic analyzes the works of scholars such as I. Hlovyuk, V. Zavtur, N. Lashchuk, V. Navrotskaya, M. Pashkovsky, R. Serkevich, N. Ustritskaya, and others. Greater attention is paid to current legislative acts and the Rome Statute of the International Criminal Court.

The issue of exchanging prisoners of war in Ukraine is regulated by various normative legal acts, including the ICC RS and the Criminal Procedure Code of Ukraine (CPCU). The appendix to Article 3 of the CPCU establishes that a person who has the procedural status of a suspect, accused, or convicted can be exchanged as a prisoner of war. Amendments to the CPCU regarding the interrogation of persons for whom a decision on exchange has been made do not contain substantive additions or clarifications, which may lead to inappropriate application of these provisions. Although the CPCU does not contain a separate norm regarding the procedural status of prisoners of war, the legislator has made changes to regulate the exchange of persons during martial law, which became possible thanks to the law dated July 28, 2022. Despite the legislator's attempts to improve the procedure for exchanging prisoners of war, some aspects remain complex, which may violate the principle of legality and the rule of law. Ukraine, even without being a state party to the ICC RS, is obliged to cooperate with this international body in accordance with Article 12(3) of this statute. The presence of implementing legislation that regulates national cooperation procedures is a prerequisite for the comprehensive fulfillment of Ukraine's obligations to the ICC. Better definition of the statuses of participants in criminal proceedings, particularly those for whom the ICC's request for cooperation has been received, as well as the regulatory establishment of the status of prisoners of war, is needed. Ukrainian prosecutors and pre-trial investigation bodies should adhere to the specifics provided by the ICC Rules of Evidence when conducting interrogations of witnesses, suspects, and victims. Failure to take appropriate actions during interrogations may lead to the recognition of interrogation protocols as inadmissible evidence, which will reduce the number of high-quality evidence on the part of the prosecution.

Keywords: prisoner of war, war crimes, evidence, interrogation, legislator, human rights protection, collisions, investigation, criminal justice, criminal proceedings, international law, law enforcement agencies, exchange procedure, cooperation of interstate organizations, judicial processes.